نمای نزدیک

فریدون جیرانی در پاتوق فیلم کوتاه

در اولین جلسه از فصل هشتم این پاتوق که توسط انجمن سینمای جوانان ایران برگزار می‌شود، فیلم‌های کوتاه داستانی بدل به کارگردانی روناک جعفری، سقف کاذب به‌کارگردانی محسن نجفی‌مهری، سایکو به کارگردانی مصطفی داوطلب و نوشابه مشکی به‌کارگردانی محمد پایدار به نمایش درمی‌آیند. در این رویداد فریدون جیرانی، نویسنده، کارگردان و منتقد سینما به‌عنوان کارشناس ویژه جلسه اول، پس از اکران آثار با کارگردان‌های فیلم‌های کوتاه به نمایش درآمده به گفت‌وگو نشسته و آثار را مورد تحلیل و بررسی تخصصی قرار می‌دهد.

اجرای این برنامه را محیا ساعدی، مجری فصل گذشته پاتوق‌های فیلم کوتاه به‌عهده دارد. بدل به تهیه‌کنندگی انجمن سینمای جوانان ایران، ناهید دل‌آگاه و روناک جعفری در ژانر رازآلود تولید شده‌است. سقف کاذب سومین فیلم کوتاه محسن نجفی‌مهری است که به تهیه‌کنندگی مشترک انجمن سینمای جوانان ایران در ژانر درام تهیه شده است. محمدرضا غفاری، سوگل خلیق، علیرضا استادی و بابک بهشاد از جمله بازیگران این فیلم هستند. سایکو به تهیه‌کنندگی انجمن سینمایی جوانان ایران-دفتر خرم‌آباد و مصطفی داوطلب تهیه و تولید شده است. نوشابه مشکی در ژانر کمدی و دفاع‌مقدس به تهیه‌کنندگی با باشگاه فیلم سوره و محمدجواد موحد تهیه و تولید شده است.

دوشنبه‌نوشته‌ها

محمدتقی فهیم | منتقد سینما

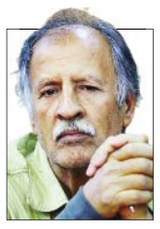

در جبهه مقاومت خبری هست

کتاب «در جبهه غرب خبری نیست» نوشته اریش ماریا رمارک تاکنون سه‌بار به فیلم برگردانده شده است که آخرین نمونه اقتباس شده از این اثر جنگی کلاسیک ساخته ادوارد برگر با نامزدی در ۹ رشته اسکار پرسروصدا ظاهر شده است و تا چند روز آینده، مراسم معلوم خواهد کرد که آیا مجسمه‌ای نصیبش می‌شود یا نه. اما دلیل اشاره به این کتاب مشهور و نمونه سینمایی آن، دو منظور را دنبال می‌کند.

نخست این‌که چند روز پیش، یعنی جمعه‌ای که گذشت، هفدهمین جشنواره بین‌المللی فیلم مقاومت در جنوب ایران (عسلویه) آغاز به‌کار کرده است و تا پس‌فردا (چهارشنبه) ادامه دارد. جشنواره‌ای با موضوع ارزشمندترین گرایش انسانی، بالنده و مبتنی بر فطرت و اتمسفر ایستادگی در برابر جور، ستم، استثمار، استعمار و ... که مورد وثوق و اهتمام آدم‌های آزادیخواه، جریانات مبارز و کشورهای هم‌جبهه‌ای، به وسعت سراسر گیتی است. حضور سینماگران داخلی و خارجی همسو و هم‌رای در وادی مفهوم مقاومت (به‌خصوص در برابر رژیم اشغالگر) و نیز اهالی رسانه و علاقه‌مندان فیلم‌های دفاع‌مقدس در حوالی خلیج‌فارس رنگ و بویی متفاوت و متغیر؛ دیگر ایام به این منطقه بخشیده است.

جشنواره مقاومت که پیش از این با موضوع دفاع‌مقدس شناخته می‌شد، حالا تحت عنوان مقاومت که پهنه‌ای وسیع‌تر و ژرف‌تر یافته است به رویدادی سینمایی فرهنگی شناخته‌شده در بین بسیاری از کشورها و حتی سطح جهان تبدیل شده است که در صورت تعهد به تقویم اجرایی خود و استمرار در برگزاری و دقت در برنامه‌ریزی منسجم‌تر و همپوشان‌تر می‌تواند در سال‌های آینده کارکردی ابژه‌تر بیابد.

اما دومین دلیل اشاره به فیلم و کتاب بالا که ارتباط مستقیم با جشنواره دارد این‌که به‌رغم توجه به کمیت تولیدات سینمایی در عرصه مقاومت طی چند سال گذشته و فاصله از فترت پیش از این، ولی در گرایش دستمایه‌های بومی و فرم اجرایی اینجایی، نه‌تنها رو به جلو حرکت نکرده‌ایم، بلکه در نسبت با دهه اول تولد و رشد سینمای دفاع‌مقدس در جا زده‌ایم و بعضا با گرته‌برداری کورکورانه از نمونه‌های هالیوودی عقبگرد داشته‌ایم.

بی‌تردید الگوی ساختاری سینمای قصه‌پرداز و قهرمان‌پرور برای رسیدن به زبان و لحنی مردم‌پسند و جهان‌باور، درست‌ترین حرکت است اما نه به این معنا که در همه اجزای ساخت و پرداخت دنباله‌روی صرف داشته باشیم. آن هم در شرایطی که سینمای دفاع‌مقدس و مقاومت ما از همه نظر آکنده از ایده، قصه و مایه‌های بکر و دست‌نخورده است که از آن با عنوان گنج سربسته یاد می‌شود، لذا دست‌اندازی به آثار خارجی مذموم شناخته می‌شود. مثلا درحالی که سینمای غرب کفگیرش به ته دیگ خورده و شاهدیم که فقط از یک کتاب سه بار اقتباس شده است، ما تعداد بی‌شمار قصه‌های شفاهی و شخصیت‌های واقعی و رمان‌های نغز داریم که اساسا رجوع جدی به آنها نشده و نمی‌شود.

در لابه‌لای همین تاریخ شفاهی‌های موجود آن‌قدر داستانک‌هایی هست که هرکدام‌شان می‌تواند در مقایسه با داستانک چرخه لباس‌های سربازان فیلم آلمانی، هر اثر ایرانی را متفاوت و با طراوت جلوه دهد. برای نمونه در نظر بگیرید پخت نان توسط زنان روستای خانوک کرمان، پخت هر روز یک خاور آرد توسط زنی به نام خیرالنسا در سبزوار، جوانی که پایش را با سیم به دوشکا بسته بود تا مانع عقب‌نشینی‌اش شود، نگهبانی ساعت به ساعت زنان خرمشهری، حمل جسد توسط زنان بهمن شیری به پشت جبهه و... حداقل‌هایی است که قدرت و قوت دراماتیک و جذابی دارند، فقط کافی است تا مبدل به درام‌های ملتهب و پرکشمکش شوند. بله جشنواره مقاومت در سال‌های آتی چنانچه آثاری ملهم از قصه‌ها، آدم‌های اینجایی و ... به خود ببیند، رویدادی جهانگیرتر خواهد شد.

«جام‌جم» به انفعال انجمن سینمای انقلاب و دفاع‌مقدس در عرصه حمایت، هدایت و تولید بررسی می‌کند

انجمن تیرهای مشقی و سنگرهای خالی

امید رحمانی
گروه فرهنگ و هنر

رهبر معظم انقلاب همواره در بیاناتشان بر پرهیز از انجام کارهای نمایشی تاکید کردند این‌که هفدهمین جشنواره بین‌المللی فیلم مقاومت این روزها به مدت یک هفته با شعار «گفتمان مقاومت، نهضت جهانی مستضعفین و آزادی قدس شریف» و با حضور ۴۰ کشور در خلیج‌فارس برگزار می‌شود، خیلی هم خوب و نیکوست و آن را به فال نیک می‌گیریم اما سؤال اینجاست که جشنواره‌ای با این نام مهم چرا باید صرفا ویترین و مصرف‌کننده باشد و کمترین تولید و مشارکت اثر را خود برگزارکنندگان آن یعنی انجمن سینمای انقلاب و دفاع‌مقدس و بنیاد فرهنگی روایت فتح داشته باشند؟ البته که معمولا جشنواره‌ها تنها ویترین و نمایش‌دهنده آثار هستند اما وقتی اسم نهادهایی چون انجمن سینمای انقلاب و دفاع‌مقدس و بنیاد فرهنگی روایت فتح در میان است، انتظار بجایی است که علاوه بر برگزاری و میزبانی جشنواره‌ای چون مقاومت، مشارکتی جدی هم در تولیدات داشته باشند اما متاسفانه نهادهایی که در اسم و اساسنامه، متولیان جریان سینمای انقلاب و دفاع‌مقدس هستند یا باید باشند، در عمل مسیر کم‌خطر و چه‌بسا بی‌چالشی را در پیش گرفته‌اند و سهم جدی و تعیین‌کننده‌ای در تولیدات انقلابی و حوزه مقاومت ندارند.

از سایت‌های خسته جشنواره فیلم مقاومت، انجمن سینمای انقلاب و دفاع‌مقدس و بنیاد فرهنگی روایت فتح بگذریم که بخش‌های تکمیل‌نشده‌ای دارند و به‌عنوان مثال حتی بخش آرشیو جشنواره‌های آن خالی است، رویکرد مدیران آن هم منفعل و بی‌اثر به نظر می‌رسد و عزمی جدی در آنها دیده نمی‌شود و در این فقدان اراده و عملی کارآمد، تنها به شعارها، مصاحبه‌ها و اظهارنظرهایی می‌رسیم که دردی از مظلومیت جریان انقلابی و مقاومت در حوزه فرهنگی دوا نمی‌کند. قیاس خروجی انجمن سینمای انقلاب و دفاع‌مقدس با تلاش‌ها و نتایج اقدامات رسانه‌ملی، سازمان هنری - رسانه‌ای اوج، سازمان سینمایی سوره (حوزه‌هنری) و بنیاد سینمایی فارابی به اندازه کافی گویاست و نشان از عملکرد ناموفق مجموعه انجمن سینمای انقلاب و دفاع‌مقدس و سهم و مشارکت اندک بنیاد فرهنگی روایت فتح دارد. در چنین شرایطی صحبت برگزاری جشنواره فیلم مقاومت به صورت سالانه، رویای ناخواسته دیگری از مدیران این رویداد و مسئولان انجمن سینمای انقلاب و دفاع‌مقدس و بنیاد فرهنگی روایت فتح است، چراکه حتی دستاورد همین برگزاری دوسالانه هم با اما و اگرها و کاستی‌های فراوانی همراه است و به زحمت و لطف تلاش دیگر نهادها و ارگان‌های فرهنگی و سینمایی ویترین جشنواره مقاومت پر می‌شود. اگر بنا به برگزاری سالانه باشد، خود انجمن و بنیاد روایت فتح اراده، توان و ظرفیت پاسخگویی به نیازهای مخاطبان و برپایی یک جشنواره تراز و پربار را دارند؟ با این عقبه جشنواره در این چند سال اخیر و روند تولیدات ناچیز نهادهای متولی و البته شیوه برگزاری، با جواب امیدوارکننده‌ای روبه‌رو نیستیم.

سهم ناچیز از سال انقلابی سینما

به‌گواه آمار و بانگاهی به فهرست فیلم‌های چهل و یکمین جشنواره فیلم فجر، امسال یکی از بهترین سال‌ها در زمینه تولید فیلم‌های انقلابی، جنگی و دفاع‌مقدسی و حوزه مقاومت بود و نهادها و ارگان‌های مختلف در این خصوص عملکرد چشمگیری داشتند. این موفقیت هم از جنبه کمی بود و به نسبت فیلم‌های حاضر در مهم‌ترین رویداد سینمایی ایران، فیلم‌های جریان انقلاب و مقاومت سهم مهمی را داشتند و هم به لحاظ کیفی و توان جذب مخاطب، فیلم‌های قابل اعتنایی دیدیم. درست در چنین جایی که قرار به حضور و مشارکت جدی نهادهایی چون انجمن سینمای انقلاب و دفاع‌مقدس و بنیاد فرهنگی روایت فتح است، با غیبتی معنادار و ناامیدکننده طرفیم و تنها می‌توان به مشارکت بنیاد روایت فتح در فیلم «اتاقک گلی» اشاره کرد که با مشارکت بنیاد شهید و امور ایثارگران و موزه انقلاب اسلامی و دفاع‌مقدس تولید شد. این غیبت و انفعال یا دست‌بالا مشارکتی حداقلی در جشنواره مهمی مثل فجر نشانه چیست؟ آن هم در سالی که ارگان‌هایی مثل بنیاد سینمایی فارابی مشارکتی حداکثری و پرقدرت - دست‌کم به لحاظ کمی- داشتند و اوج و حوزه هنری هم سهم مهمی در حضور و تحسین مخاطبان و منتقدان و جوایز داشتند. انجمن سینمای انقلاب و دفاع‌مقدس به‌جای تولید و بهره‌برداری درست از فرصت درخشان جشنواره فیلم فجر و یادآوری نام و جایگاهش در این عرصه چه کار می‌کند؟ در حد و اندازه یک مصرف‌کننده تمام‌عیار ظاهر می‌شود و در همین جشنواره فیلم مقاومت، از کیسه دیگران خرج اعتبار خودش می‌کند و همین فیلم‌های غریب، سرهنگ ثریا، شماره ۱۰، هاپیاور، گل‌های باوارده (هنوز در اطلاع‌رسانی‌ها از سوی روابط عمومی جشنواره فیلم مقاومت نام قبلی این فیلم «پالایشگاه» را می‌نویسند!) و ضد، هناس و دسته‌دختران ازجمله آثار جشنواره سال گذشته فیلم فجر را نمایش می‌دهند. البته دو فیلم اتاقک‌گلی و موقعیت مهدی را هم باید به این فهرست اشاره کرد که در یک ناپرهیزی تاریخی، بنیاد فرهنگی روایت فتح در مشارکت آنها آستین بالا زده است. مدتی قبل یکی از رسانه‌ها تیتر زده بود «دست پر فجر برای هفدهمین جشنواره فیلم مقاومت». درحالی‌که تیتر درست‌تر دست خالی انجمن سینمای انقلاب و دفاع‌مقدس و بنیاد روایت فتح برای جشنواره فیلم فجر است. هرچند سویه منفی همان تیتر مثبت هم گواه دیگری بر مصرف‌کنندگی همیشگی جشنواره فیلم مقاومت است و نشان می‌دهد مدیران انجمن سینمای انقلاب و دفاع‌مقدس و بنیاد فرهنگی روایت فتح، کمتر میلی به تولید و عزمی جدی برای فعالیت دارند و غذای حاضری در این عرصه را ترجیح می‌دهند.

فراخوان زیبا و خرج از اعتبار دیگران

متن فراخوان هفدهمین جشنواره بین‌المللی مقاومت، به‌قدری خوب و زیبا تنظیم شده که همه چیز در حوزه جریان سینمای انقلاب و دفاع‌مقدس را گل و بلبل نشان می‌دهد. اهدافی همچون تبیین، تبلیغ و ترویج گفتمان مقاومت در مقابل نظام سلطه، استکبارستیزی ملل مظلوم جهان و مبارزه با صهیونیسم بین‌الملل، گسترش سینمای مقاومت و الهام‌بخشی در خلق آثار سینمایی استبدادستیز و استکبارگریز، ایجاد جریان هنری مقاومت منطقه‌ای و جهانی در مقابل جریان هنری لیبرال و جهانخوار، راهبری مؤثر در بسط فرمی و محتوایی سینمای مقاومت و همین‌طور آن ۱۷ محور موضوعی جشنواره شامل سینمای شهید و شهادت؛ گفتمان مقاومت، سینمای خلیج‌فارس؛ امنیت همسایگان و تهدید نظام سلطهٔ بین‌الملل، سینمای امید صادق؛ رستاخیز علم و فناوری و جلوه‌های امیدآفرین جبهه مقاومت، سینمای دفاع‌مقدس هشت ساله ایران در برابر حزب بعث عراق و آمریکا، سینمای انقلاب اسلامی، بیداری اسلامی و افق تمدنی جهان اسلام، سینمای زنان مقاومت و نقش آنان در آینده جبهه مقاومت و .... اما چرا انجمن سینمای انقلاب و دفاع‌مقدس دوست دارد روی دیوار نهادها و ارگان‌های دیگر یادگاری بنویسد و بار همه این اهداف و موضوعات را روی دوش دیگران بیندازد؟ مهم‌ترین سؤال این است که آیا مدیران این انجمن به متولی‌گری و مسئولیت ذاتی و ماهوی خود در جریان تولید سینمای انقلابی و مقاومت، واقف هستند یا نه؟ تنها ماموریت حفظ ویترینی به نام جشنواره مقاومت است که آن هم مدت‌هاست رنگ و رو و اعتبار سابق را ندارد و سازمان‌هایی مثل هنر رسانه‌ای اوج و سوره در عمل بسیار مؤثرتر و انقلابی‌تر رفتار می‌کنند و خروجی‌های شان را در جشنواره فیلم فجر پیش روی مخاطبان قرار می‌دهند.

با این عملکرد ضعیف و ناامیدکننده در تولید و واگذاری علنی عرصه و سنگر جبهه فرهنگی انقلاب به نهادها و ارگان‌های دیگر، حتی وجود منفعل انجمن سینمای انقلاب و دفاع‌مقدس زیر سؤال می‌رود و درنهایت به یک موازی‌کاری کم رمق و کم اثر می‌ماند.

رسول صادقی‌پور

برش

آرشیو شعارهای مدیران

هر قدر مدیران انجمن سینمای انقلاب و دفاع‌مقدس و بنیاد فرهنگی روایت فتح و جشنواره فیلم مقاومت در عمل، کار ویژه و مؤثری در حوزه تولید انجام نداده‌اند یا نیت خیر و تلاش‌های‌شان تا اینجا راه به جایی نبرده و به خروجی‌های ویژه‌ای منجر نشده اما درحرف و شعار به خوبی سنگر را حفظ کرده‌اند.

نکته این است که باوجود وظیفه ذاتی نهاد، خود مسئولان و مدیران آن قائل به مسئولیت و متولی بودن خود نیستند. نمونه هم در این زمینه کم نیست، از جمله ۹ آذر ۱۳۹۹ مدیرعامل وقت انجمن سینمای انقلاب و دفاع‌مقدس و دبیر شانزدهمین جشنواره فیلم مقاومت در اظهارنظری این انجمن را یک نهاد مسئول و پاسخگو که اختیار برای تولید اثر داشته باشد، ندانست و حتی در جایگاه مطالبه‌گر حاضر شد و خطاب به رسانه‌ملی، وزارت ارشاد و سازمان سینمایی گفت چرا تکلیف سینمای دفاع‌مقدس را مشخص نمی‌کنند. ظاهرا این نگاه و روش بازی کماکان در انجمن سینمای انقلاب و دفاع‌مقدس و بنیاد فرهنگی روایت فتح پابرجاست. شوت توپ به زمین نهادها و ارگان‌های دیگر.

در مراسم معارفه مدیر گروه فیلم و سریال بنیاد فرهنگی روایت فتح و مدیر انجمن سینمای انقلاب و دفاع‌مقدس هم که مهر سال گذشته برگزار شد، رئیس بنیاد فرهنگی روایت فتح انجمن اعلام کرد این نهاد تولید بیش از ۳۰ فیلم سینمایی از مفاخر و افتخارات استان‌های کشور در جریان انقلاب و دفاع‌مقدس و مقاومت را در دستور کار خود قرار داده است. حالا که در آستانه سال ۱۴۰۲ هستیم، چه تعداد از این ۳۰ فیلم به سرانجام رسیده است؟ حتی بحث ایجاد کلینیکی برای تولید فیلمنامه‌های دفاع‌مقدس هم مطرح شد که فارغ از زیبا و ارزشمند بودن این شعار، بعد از دو سال ما هنوز خبری از این کلینیک نداریم یا وعده رساندن پنج فیلم به جشنواره فیلم فجر که هیچ‌کدام به جشنواره فیلم فجر نرسید.

قاب

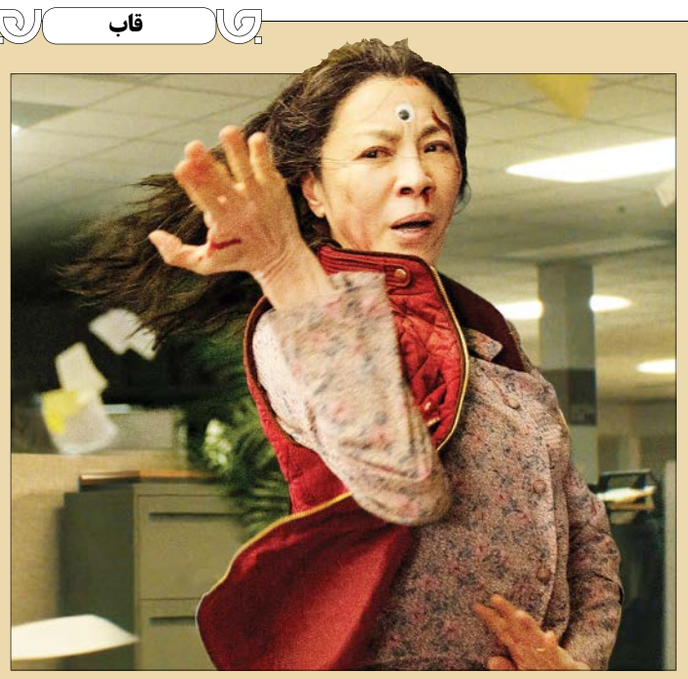

یکه‌تازی دوباره «همه چیز همه جا به یکباره»

فیلم «همه چیز همه‌جا به یکباره» ساخته دانیل کوان و دانیل شاینرت در ادامه موفقیت‌های خود و در سی‌وهشتمین دوره جوایز فیلم «اسپریت» بیشترین جایزه را به خود اختصاص داد. آن‌طور که ایسنا به نقل از اسکرین گزارش داد، این فیلم موفق به کسب هفت جایزه از هشت نامزدی شد تا برنده بزرگ این جوایز نام گیرد. این فیلم علاوه بر کسب جایزه بهترین فیلم، کارگردانی و فیلمنامه، جوایز بازیگر نقش اصلی زن (میشل یئو)، نقش مکمل مرد (که هوی کوآن)، بازیگر نوظهور (استفنی سو) و بهترین تدوین را هم دریافت کرد. این کمدی درام اکشن با کسب مهم‌ترین عناوین فصل جوایز سینمایی از جایزه انجمن بازیگران آمریکا تا جایزه اصلی انجمن کارگردانان آمریکا و اغلب انجمن‌های منتقدان سینمایی، شانس بالایی برای کسب جوایز اصلی نود و پنجمین دوره جوایز سینمایی اسکار دارد.

جایزه

موفقیت «هناس» در جشنواره آکولاد آمریکا

فیلم سینمایی «هناس» از تولیدات سازمان سینمایی سوره به کارگردانی حسین دارابی و تهیه‌کنندگی محمدرضا شفاه دیپلم افتخار بیستمین دوره جشنواره بین‌المللی فیلم آکولاد آمریکا را کسب کرد. جشنواره بین‌المللی فیلم آکولاد که در سال ۲۰۰۳ تاسیس شده و هرساله در شهر کالیفرنیا آمریکا برگزار می‌شود، به نمایش آثار کارگردانان، تهیه‌کنندگان، بازیگران و تیم‌های خلاق و بااستعداد فیلمسازی می‌پردازد.

فیلمنامه هناس که در ژانر ملودرام عاشقانه توسط احسان ثقفی و مهدیه عین‌اللهی به نگارش درآمده، نخستین روایت دراماتیک و سینمایی دلهره‌آور از ترور یکی از دانشمندان هسته‌ای ایران؛ شهید داریوش رضایی‌نژاد است که در زمان اکران سینمایی به فروش چهار میلیارد تومان در سینماها رسید و هم‌اکنون اکران آنلاین خود را در پلتفرم فیلیمو آغاز کرده است.

مریلا زارعی در نقش شهره پیرانی، بهروز شعیبی در نقش داریوش رضایی‌نژاد، وحید رهبانی، سولماز غنی، امین میری، علیرضا نایینی، کوثر حیدری و سیاوش طهمورث بازیگران این اثر سینمایی هستند. پخش بین‌الملل فیلم سینمایی هناس به‌عهده مرکز بین‌الملل سوره است./ جام‌جم

زیرساخت

سهم ۵۰ درصدی تهران از فروش سینماهای کشور

مدیر مؤسسه سینماشهر گفت که از پنج سینمای پرفروش کل کشور، تنها چهار سینمای پرفروش در تهران هستند. فقر سینما در برخی استان‌های کشور محسوس است تا جایی که برخی تنها یک سالن سینما دارند.

هاشم میرزاخانی در نشست گزارش سالانه مؤسسه سینماشهر گفت: امسال تا پایان بهمن ۳۰۰ میلیارد و ۹۸۸ میلیون تومان کل فروش سینماهای کشور است که در حال حاضر از ۴۰۰ میلیارد گذشته است. ۱۲ میلیون نفر بیننده نیز تا پایان بهمن ماه داشتیم که الان از ۱۳ میلیون و ۱۰۰ هزار نفر رد شده است. در مجموع ۲۵۲ سینمای فعال در سال ۱۴۰۱ با ۶۳۵ سالن و ۱۲۲/۳۳۹ صندلی وجود داشت و همچنین ۷۵ سینمای غیرفعال با ۱۰۰ سالن و ۲۸/۳۳۱ صندلی از دایره اکران خارج بوده است. سینماهای در دست بازسازی ۱۸ سینما با ۱۱۳ سالن و ۹/۴۲۶ صندلی به ناوگان نمایش در حال اضافه شدن است که در حال حاضر ۷۸ سالن به بهره‌برداری رسیده و در بهار سال ۱۴۰۲ کل سالن‌های مذکور به بهره‌برداری خواهد رسید./ جام‌جم